

Πηγή: REALNEWS Σελ.: 65,70-71 Ημερομηνία έκδοσης: 26-09-2021
Αρθρογράφος: Επιφάνεια : 1684.42 cm² Κυκλοφορία: 40500
Θέματα: ΒΙΒΛΙΑ, ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ

«Όταν πρωτοήρθα στην Ελλάδα, ήταν σαν να επέστρεφα στη χώρα μου»

Ο συγγραφέας των best sellers Τζο Νέσμπο, με αφορμή το νέο του βιβλίο «Ο άρχοντας της ζήλιας», μιλά στην «R» για την Ελλάδα, την αγάπη, τη ζήλια, τον κίνδυνο και τη διασημότητα

 ΣΕΛ. 6-7

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ

Ενας «ροκ σtar» της λογοτεχνίας

Στη **MARINA ΤΣΙΚΛΗΤΗΡΑ**
m.tsiklithira@realnews.gr

Εα μπορούσε να γίνει ποδοσφαιριστής. Ή χρηματιστής. Ομως, ένας τραυματισμός, μαζί με τη φαντασία του, τον έσπρωξε να γίνει, τελικά, ο δημιουργός μοναχικών, πολύπλοκων, επώδυνων χαρισματικών ηρώων, από εκείνους που πάντα βρίσκουν απέναντί τους τη σκοτεινή πλευρά του εαυτού τους και τα φαντάσματα όσων αγάπησαν. Ο Τζο Νέσμπο, ο «ροκ σtar» της αστυνομικής λογοτεχνίας, ένας από τους διασημότερους συγγραφείς στον κόσμο, με πωλήσεις περισσότερων από 50 εκατομμύρια αντίτυπα σε 50 χώρες, δεν παραδέχεται εύκολα ότι αναβάθμισε το λογοτεχνικό είδος στο οποίο έχει εστίασει. Ομως, αρκεί να διαβάσει κανείς ένα βιβλίο του, ειδικά όσα ακολουθούν μετά τον περίφημο «Χιονάνθρωπο», για να συνειδητοποιήσει ότι η παγκόσμια απήχυσή του δεν είναι τυχαία. Ελάχιστοι αναγνώστες θα μπορούσαν να μείνουν ασυγκίνητοι από ένα συγγραφέα που ξεπερνά το γνωστό σύνορο του σασπένς, για να ψηλαφίσει τις πιο απόκρυφες γωνίες της σκέψης και των συναισθημάτων και να αναζητήσει δύσκολες απαντήσεις για την ανθρώπινη φύση - και, ναι, για τη δική του.

Και φυσικά, ο πολυαγαπημένος Χάρι Χόλε, πρωταγωνιστής μιας ολόκληρης σειράς, ο λογοτεχνικός ντετέκτιβ στον οποίο χρωστά σε μεγάλο βαθμό τη δημοφιλία του, δεν θα μπορούσε να του είναι αρκετός. Ο Nesbo τον «ξεψάχνισε» και τον «γύμνωσε», και μετά προχώρησε παρακάτω, σε άλλους τόπους και άλλους ήρωες, για ακόμα περισσότερες απαντήσεις και αποκαλύψεις.

Ενας από τους ήρωες αυτούς είναι ο Νίκος Μπαλές, κεντρική φιγούρα σε μία από τις επτά ιστορίες που συνθέτουν το νέο βιβλίο του Nesbo, «Ο άρχοντας της ζήλιας». «Λέει ότι μυρίζω την ζήλια», λέει ο αστυνομικός που βρίσκεται στο νησί για να εξκρίσει μια ανεξήγητη εξαφάνιση. «Αλλά κάνουν λάθος. Η ζήλια δεν έχει μυρωδιά, ούτε χρώμα, ούτε ήχο. Εκεί όμως μια ιστορία».

Η ιστορία ξετυλίγεται στην Κάλυμνο και η αίσθηση ότι ο συγγραφέας γνωρίζει καλά την Ελλάδα και τους Έλληνες είναι σχεδόν συγκινητική.

Και μετά είναι ο «Οντ», ο καλτ συγγραφέας που παγιδεύεται στην ίδια του την περιθωριακή φύση, όταν αυτή ακριβώς τον κάνει διάσημο - μια αριστουργηματική διείσδυση στην προσωπική ηθική. Ενας ανιωματικός συνεπιβάτης σε μια πτήση («Λονδίνο»). Μια φαινομενικά αδύναμη υπάλληλος μίνι μάρκετ («Στην ουρά»). Ενας ευέξαπτος συλλέκτης απορριμμάτων («Σκουπίδια»). Ο σύζυγος μιας γυναίκας που αγαπούσε τα σοκολατάκια με γέμιση μπανάνα («Η ομολογία»). Ενας ταξιδιός με λεπτό γούστο στα κοσμήματα («Το σκουλαρίκι»).

Ανθρωποι της διπλανής πόρτας, διάφορων εθνικοτήτων, θύτες και θύματα, ίκανοι για όλα, σε ένα φόντο όπου το έγκλημα και η τιμωρία δεν συνδέονται με τον συμβατικό τρόπο. Διηγήματα με κινηματογραφική αύρα, «επενδυμένα» με μουσική, με αφήγηση σε πρώτο πρόσωπο, ιστορίες μικρές αλλά θεαματικά διεστυγμένες, ευκολοδιάβαστες αλλά καθόλου εύπεπτες, με τον συγγραφέα να δίνει, περισσότερο από κάθε άλλη φορά, την εντύπωση ότι κρύβεται πίσω από τον κάθε πρωταγωνιστή του. Και ότι ο στόχος του, έστω και υποσυνείδητα, δεν ήταν το «ποιος το έκανε», αλλά να φιλοσο-

Τζο Νέσμπο

«Η δημοφιλή είναι δελεαστική ερωμένη και μπορεί να σε παρασύρει»

Με αφορμή το νέο του βιβλίο, «Ο άρχοντας της ζήλιας», μία από τις ιστορίες του οποίου διαδραματίζεται στη χώρα μας, ο σtar της αστυνομικής λογοτεχνίας μιλά στην «R» για την Ελλάδα που διατρεύει, για την αγάπη, τη ζήλια, τον κίνδυνο, τη διασημότητα και για τα δύσκολα ερωτήματα που θέτει στον εαυτό του

φύσει και να αποκαλυφθεί, γενναία και έντιμα. Έστω και με κόστος.

■ **Θα λέγατε ότι «Ο άρχοντας της ζήλιας» είναι το πιο προσωπικό σας βιβλίο μέχρι σήμερα;** Μμ... Ναι, θα μπορούσε να είναι.

■ **Παρόλο που όλες οι ιστορίες έχουν σασπένς, δίνουν την αίσθηση ότι το κέντρο βάρους δεν βρίσκεται εκεί, αλλά στην εξερεύνηση του καλού και του κακού μέσα μας. Οι πιστοί αναγνώστες σας είναι πιθανόν να ξαφνιαστούν. Ήταν ρίσκο για εσάς;**

Ισως να πω ότι γράφω για μένα ακούγοντας ως κλισέ, αλλά μέχρι ενός σημείου είναι αλήθεια. Κάθε φορά αρχίζω από το μηδέν. Είναι ένα καινούργιο ξεκίνημα και ελπίζεις ότι οι αναγνώστες θα έρθουν στο βιβλίο σου με ανοιχτό μυαλό. Συχνά ξεκινά να γράφω όταν η ιδέα ακόμα «μαγειρεύεται». Εχω έναν πυρήνα στο μυαλό μου, όμως, μερικές φορές, καθώς προχωρώ, καταλαβαίνω ότι, όχι, τελικά γράφω για κάτι άλλο. Γιατί δουλεύεις και με το υποσυνείδητο. Μου λέτε ότι αυτή είναι η πιο προσωπική συλλογή ιστορι-

ών, όμως δεν ξεκίνησα λέγοντας, ΟΚ, τώρα θα γράψω κάτι προσωπικό. Αυτό που γράφω δεν είναι απαραίτητα αυτό που σχεδίασα να γράψω.

■ **Η γνώση σας για τη χώρα μας είναι βαθιά και καθόλου τουριστική. Αλήθεια, όταν πρωτοήρθατε στην Ελλάδα, αυτό που αντικρίσατε συμβάδιζε με την αντίληψη που είχατε για αυτήν;**

Πρωτοήγα στην Κέρκυρα, στα 17 μου. Τότε δεν είχα αντίληψη για την Ελλάδα, απλώς τη λάτρεψα. Λάτρεψα τα πάντα. Σε σύγκριση με τη Δανία ή τη Σουηδία, η χώρα μου η Νορβηγία ήταν πάντα λιγότερο εκπληκτική. Ήταν μια χώρα παράδοξων - εγώ μεγάλωσα σε μια μικρή πόλη στη δυτική ακτή. Πριν από την Ελλάδα, είχα ταξιδέψει με τρένο στο Μιλάνο, στο Παρίσι, στο Μόναχο, πιο σοφιστίκε τόπους, αλλά, όταν πάτησα το πόδι μου στην Κέρκυρα, ήταν σαν να επέστρεφα στη χώρα μου. Τους ξέρω αυτούς τους ανθρώπους, σκέφτηκα. Δεν είναι ίδια η νοοτροπία σας με τη δική μας, αλλά με κάποιον τρόπο είναι. Ισως θα ένωθα πολύ διαφορετικά αν είχα πάει στην Αθήνα τότε, αλλά η Κέρκυρα της δεκαετίας του '70 δεν ήταν απλώς ένας τουριστικός προορισμός. Δεν υπήρχε επαγγελματισμός, υπήρχε ειλικρίνεια. Γνώριζες πραγματικά τους ανθρώπους και εκείνοι χαιρόνταν επειδή είχες ταξιδέψει από τόσο μακριά μέχρι το νησί τους.

■ **Τώρα έρχεστε συχνά σε άλλο νησί, στην Κάλυμνο, για αναρρίκηση, την οποία, μάλιστα, περιγράφετε με λεπτομέρεια. Ομως, είναι ένα σπορ με ρίσκο. Σας αρέσει να φλερτάρτε με τον κίνδυνο;**

Η αναρρίκηση που κάνω είναι κυρίως αθλητική. Δεν είναι ελεύθερη αναρρίκηση.

Πράγματι, αναζητώ τις έντονες συγκινήσεις στη ζωή μου, αλλά μέχρι ενός σημείου. Δεν θέλω να θέτω τον εαυτό μου σε αντικειμενικό κίνδυνο. Εχω πει, για παράδειγμα, στον αδελφό μου, στον ανιψιό μου και στην κόρη μου: «Μπορείτε να κάνετε ό,τι θέλετε, αλλά ποτέ μην ανεβείτε σε μοτοσικλέτα. Οι πιθανότητες να πεθάνετε είναι μεγάλες. Μην το κάνετε». «Μα, μπαμπά, εσύ κάνεις αναρρίκηση!», μου λέει η κόρη μου. Και της λέω να δει τις στατιστικές που αποδεικνύουν ότι αυτό που κάνω εγώ δεν είναι επικίνδυνο, τουλάχιστον όχι όσο ο αλпинισμός ή η αναρρίκηση σε πάγο. Είχα μια φίλη, λίγο σαν και μένα σε διανοητικό επίπεδο, λίγο χύμα... Και όταν της αρνήθηκα να αναρριχηθούμε παρέα, έγινε έξαλλη. Ομως, της εξήγησα ότι μοιάζουμε υπερβολικά και, αν σκαρφαλώσουμε μαζί, σργά ή γρήγορα θα γίνει ατύχημα. «Κάνουμε τα ίδια λάθη και δεν θα προλάβεις το δικό μου, ούτε εγώ το δικό σου», της είπα. Προσέχω, λοιπόν. Βέβαια, δεν αρνούμαι ότι μια σκεπτική αίσθηση κινδύνου σε αυτό το σπορ, το γεγονός ότι πρέπει να αντιμετωπίσεις τον ίδιο σου τον φόβο, το κάνει ενδιαφέρον.

Ενας «ροκ σταρ» της λογοτεχνίας

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ

■ **Η Ζήλια είναι η σπονδυλική στήλη των επτά ιστοριών. Είναι, πιστεύετε, το κυρίαρχο κίνητρο για όλες τις πράξεις μας;**

Οχι. Νομίζω ότι κινούμαστε από δυνατότερα κίνητρα, όπως είναι το νοιάξιμο για τους άλλους και η αγάπη. Δεν αμφιβάλω ότι ο Κριστιάνο Ρονάλντο προσπαθεί σκληρότερα επειδή «ζηλεύει» το ταλέντο του Μέσι, αλλά αυτό είναι, στην πραγματικότητα, υγιής ανταγωνισμός. Προσωπικά, μου αρέσει να συναγωνίζομαι, αλλά αυτό δεν σημαίνει ότι είμαι ζηλιάρης. Η Ζήλια, για την οποία γράφω στις ιστορίες, είναι αυτό το σκοτεινό, επώδυνο συναίσθημα που δεν θέλεις να έχεις. Που μπορεί να σε οδηγήσει ακόμα και στον φόνο. Αν σου ζητούσαν να ακρωτηριάσεις ένα συναίσθημα από το μυαλό σου, ποιο θα επέλεγες; Μάλλον τη Ζήλια. Είναι ένα συναίσθημα που δεν χρειάζεται. Κι αν κάποτε, για λόγους εξέλιξης, υπήρχε κάποιος λόγος να υπάρχει, στις μοντέρνες κοινωνίες είναι δύσκολο να βρεις έναν καλό λόγο για την ύπαρξη της βίαιης Ζήλιας.

■ **Στο βιβλίο αναφέρεστε ακόμα και στις πιο ανομολόγητες σκέψεις και πλευρές μας. Πιστεύετε ότι όλοι είμαστε εν δυνάμει δολοφόνοι, σε πολύ συγκεκριμένες συνθήκες;**

Γενικά, οι άνθρωποι κάνουν αυτό που απαιτείται για να επιβιώσουν και για να σώσουν τους απογόνους τους, ανάλογα με την κατάσταση. Και, ναι, ο φόνος δεν είναι ένα όριο που δεν πρόκειται ποτέ να ξεπεράσουν. Αν οι καταστάσεις είναι ακραίες και έχεις ήδη ξεπεράσει, διανοητικά, άλλα εμπόδια, δεν νομίζω ότι ο φόνος αντιπροσωπεύει στ' α-

λήθεια το απόλυτο σύνορο για το τι μπορείς να κάνεις. Υπάρχουν κι άλλα, πιο σκληρά πράγματα από το να σκοτώσεις κάποιον.

■ **Τα βασανιστικά διλήμματα του συγγραφέα Οντ, στο ομώνυμο διήγημα, μοιάζουν σαν να αντανakλούν τις δικές σας βαθύτερες σκέψεις. Είστε ο Οντ;**

Και ναι και όχι (γελά). Ήξερα ότι αυτή η νουβέλα θα διαβαζόταν έτσι. Είναι ένας συνδυασμός του εαυτού μου και όσων βλέπω να σκέφτονται συναδέλφοι συγγραφείς, που αναρωτιούνται για τη θέση τους στον κόσμο. Βρίσκομαι σε ένα μόνιμο debate με τον εαυτό μου, σχετικά με την ακεραιότητα. Σίγουρα προσπαθείς να τη διατηρήσεις, όμως η δημοφιλία είναι δελεαστική ερωμένη και μπορεί να σε παρσύρει να κάνεις πράγματα χωρίς, σχεδόν, να τα συνειδητοποιείς. Θέτω, λοιπόν, όπως ο Οντ, την ερώτηση στον εαυτό μου: Ποια είναι τα κίνητρά σου; Αναζητείς τη δημοφιλία, κάνεις αυτό που έκανες πάντα επειδή θέλεις να επαναλάβεις την επιτυχία ή προσπαθείς να φτιάξεις ένα νέο έδαφος και να εξελιχθείς ως συγγραφέας, ρισκάροντας να χάσεις αναγνώστες και να καταλήξεις στο περιθώριο της αγοράς; Ναι, ο Οντ αντανakλά και εμένα, αλλά δεν είμαι α-

“ Δεν αμφιβάλλω ότι ο Κριστιάνο Ρονάλντο προσπαθεί σκληρότερα επειδή “ζηλεύει” το ταλέντο του Μέσι, αλλά αυτό είναι, στην πραγματικότητα, υγιής ανταγωνισμός. Προσωπικά, μου αρέσει να συναγωνίζομαι, αλλά αυτό δεν σημαίνει ότι είμαι ζηλιάρης ”

κριβώς αυτός. Εγώ είμαι ένας mainstream, μπεστσελερίστας συγγραφέας αστυνομικής λογοτεχνίας και εκείνος είναι καλτ και αποτραβηγμένος.

■ **Εδώ και χρόνια -και έχετε συμβάλει πολύ σε αυτό-, η αστυνομική λογοτεχνία εμβαθύνει στην ψυχολογία, στην κοινωνία, στους τόπους και στην Ιστορία, ενίοτε και στην πολιτική. Θα λέγατε ότι, ως λογοτεχνικό είδος, έχει «αναβαθμιστεί»;**

Τα αστυνομικά μυθιστορήματα μπορούν να γίνουν σκληρά. Να διασκίσουν το σύνορο της απλής, ανάλαφρης ψυχαγωγίας και να μεταμορφωθούν σε ιστορίες που πραγματικά σε ρουφάνε μέσα τους. Τα είδη υπάρχουν επειδή ο αναγνώστης ξέρει τι να περιμένει και έτσι η αρχική επικοινωνία του με τον συγγραφέα είναι ευκολότερη. Αν στην πορεία αλλάξεις κάτι στο είδος, αν εξελίξεις την ιστορία σου, αν πεις κάτι απρόσμενο, και πάλι κάτι λες στον αναγνώστη και πλέον η επικοινωνία μαζί του γίνεται πιο ουσιαστική και πιο πολυεπίπεδη. Δεν έχω ψευδαισθήσεις ότι η αστυνομική έχει αναβαθμιστεί σε υψηλή λογοτεχνία. Είναι, βέβαια, πολύ διευρυμένη, πλέον. Θα έλεγα, λοιπόν, ότι στο είδος υπάρχουν πολλοί καλύτεροι συγγραφείς σε σχέση με πριν από 50 χρόνια, αλλά και πολλοί χειρότεροι από τότε, επίσης.

■ **Νιώθετε πιο ασφαλής όταν γράφετε για σκοτάδια, εφόσον ζείτε σε ένα τόσο ειρηνικό μέρος, όπως η Νορβηγία; Θα γράφατε το ίδιο αν προερχόσασταν από ένα βίαιο τόπο; Πρέπει να χρησιμοποιήσετε τη φαντασία σας γι' αυτό!**